

Vergaderjaar 2003–2004

29 372

Wijziging van de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet ter uitvoering van richtlijn nr. 2003/54/EG, (PbEG L 176), verordening nr. 1228/2003 (PbEG L 176) en richtlijn nr. 2003/55/EG (PbEG L 176), alsmede in verband met de aanscherping van het toezicht op het netbeheer (Wijziging Elektriciteitswet 1998 en Gaswet in verband met implementatie en aanscherping toezicht netbeheer)

B

VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR ECONOMISCHE ZAKEN¹

Vastgesteld 15 juni 2004

Het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel heeft de commissie aanleiding gegeven tot het stellen van de navolgende vragen en het maken van de navolgende opmerkingen.

De leden van de **CDA**-fractie hebben met grote interesse kennisgenomen van dit omvangrijke wetsvoorstel.

Deze leden hebben tevens geconstateerd dat het wetsvoorstel ingrijpend is gewijzigd door vele amendementen van de Tweede Kamer.

Gezien de korte voorbereidingstijd voor de behandeling in de Eerste Kamer zagen deze leden af van een meer uitvoerige reactie in dit verslag en beperkten zij zich tot het stellen van een aantal vragen over een achttal onderwerpen.

Consumentenbescherming

De leden van de CDA-fractie hechten zeer aan een goede consumentenbescherming. Transparantie is daarbij belangrijk. Het wetsvoorstel bevat een aantal wijzigingen van wettelijke bepalingen en introduceert nieuwe bepalingen (opzegtermijnen, boetes, kwaliteitsvermeldingen en overige onderwerpen).

Deze leden vroegen om een overzicht van de diverse bepalingen in de diverse wet- en regelgeving die van belang zijn voor de consumentenbescherming op het gebied van elektriciteit-en gasleveringen. In dit verband vroegen deze leden of er sprake is van een zekere rangorde van de diverse bepalingen.

Commerciële belangen

Volgens berichten zal TenneT aandeelhouder worden in een veilingbedrijf (energiekeuze). De leden van de CDA-fractie verzoeken een nadere toelichting omtrent de redenen voor dit aandeelhouderschap.

Deze leden vroegen met name hoe een en ander zich verhoudt tot de opstelling van de minister in zijn brief van 31 maart 2004 met betrekking

¹ Samenstelling:

Van den Berg (SGP), Ketting (VVD), Luijten (VVD), voorzitter, Van der Lans (GL), Maas-de Brouwer (PvdA), Terpstra (CDA), plv. voorzitter, Ten Hoeve (OSF), Doek (CDA), Kox (SP), Essers (CDA), Sylvester (PvdA) en Schouw (D66)

tot de volledige onafhankelijkheid van netbeheer en commerciële activiteiten.

Eigendom ondergrondse leidingen e.d.

De leden van de CDA-fractie onderschreven de noodzaak van een allesomvattende regeling m.b.t. de juridische eigendom van ondergrondse infrastructuur.

Deze leden vroegen wanneer een dergelijk wetsontwerp tegemoet kan worden gezien.

Vragen VEMW

De leden van de CDA-fractie verzochten de minister een reactie te geven op de vragen die gesteld worden door VEMW in haar brief van 11 juni 2004¹ aan de vaste commissie Economische Zaken.

Toegang gasnetten

De directeur van Dte heeft de richtlijnen gastransport voor het jaar 2005 op de website bekend gemaakt. Aangegeven wordt dat de richtlijnen nog tenminste gedurende het jaar 2005 van kracht zullen zijn. Klaarblijkelijk blijft het bestaande toegangsregime nog van kracht tot eind 2005. In de memorie van toelichting (blz.61) heeft de Minister evenwel aangegeven dat dit systeem niet voldoet aan de Tweede Gasrichtlijn en derhalve aanpassing behoeft. Hoe verhoudt zich dit met de klaarblijkelijke intentie om het bestaande toegangsregime tot eind 2005 in stand te houden. Is de Minister bereid het in het wetsvoorstel neergelegde systeem van gereguleerde toegang tot gasnetten op korte termijn in werking te laten treden?

Transportzekerheid

In artikel 10a Gaswet wordt de landelijke netbeheerder belast met het waarborgen van «transportzekerheid».

Wat moet in dit verband worden verstaan onder «transportzekerheid»? In hoeverre is er sprake van een samenhang met het door de minister op grond van artikel 51 vast te stellen calamiteitenplan?

Gasopslag

Op grond van artikel 18 Gaswet krijgt de minister de bevoegdheid tot het vaststellen van een ministeriële regeling m.b.t. tarieven en voorwaarden van een gasopslagbedrijf met een economische machtspositie. Is de minister voornemens van deze bevoegdheid gebruik te maken? Zo ja, welke onderwerpen zullen in een dergelijke regeling een uitwerking vinden? Zo niet, wie bepaalt dan het beleidskader met betrekking tot tarieven en voorwaarden?

Wanneer kan de door de minister in de nota naar aanleiding van het eindverslag (blz.44) aangekondigde wijziging van de Mijnbouwwet in verband met de aanpassing van de regeling inzake (ondergrondse)opslag tegemoet worden gezien?

Artikel 31 E-wet

In artikel 31 lid 1 onderdeel j E-wet wordt gesproken over voorwaarden m.b.t. het realiseren van koppelingen en het repareren van netten. Welke onderwerpen zullen in bedoelde voorwaarden moeten worden geregeld? Op grond van de Tweede Elektriciteitsrichtlijn moeten ook termijnen worden vastgesteld waarbinnen reparaties worden uitgevoerd. Welke termijnen zullen worden gehanteerd?

De leden van de fracties van **PvdA** en **VVD** deelden mee hun opmerkingen en vragen te zullen inbrengen tijdens de openbare behandeling van dit wetsvoorstel.

---

¹ Dit stuk is ter inzage gelegd op het centraal informatiepunt onder griffiennr. 131703.2.

De leden van de fractie van **GroenLinks** toonden zich sceptisch over de aanstaande liberalisering van de energiemarkt. Zij beoordeelden de komende veranderingen naar de mate waarin deze de noodzakelijke transitie naar een duurzame energiehuishouding zal bevorderen en zo nodig zal versnellen. In dat opzicht vreesden zij dat de liberalisering deze doelstelling eerder bemoeilijkt dan bevordert. Zij zouden van de regering willen vernemen hoe zij denkt dat de aanstaande liberalisering gerijmd kan worden met de transitie naar een duurzame energieconsumptie en productie in Nederland.

Regelmatig bereiken de leden van de fractie van GroenLinks berichten dat het zeer de vraag is of het groenestroombeleid van de regering ook zijn doelstellingen zal verwezenlijken. Onlangs wees de Algemene Rekenkamer nog eens op de zwakke plekken van dit beleid. Wat zijn nu feitelijk nog de mogelijkheden om in een geliberaliseerde energiemarkt te interveniëren als blijkt dat het bestaande instrumentarium om duurzame energie te bevorderen tekort schiet? Stel nu dat het aantal groene stroomgebruikers als gevolg van een mogelijke energieprijzenslag dramatisch terugloopt omdat grijze stroom vele malen goedkoper op de markt komt, is de regering dan van mening dat dit «all in the game is» of zal zij dan overwegen om haar instrumentarium aan te passen. In Nederland is door een enkel energiebedrijf wel eens gepleit om de sector in zijn geheel te verplichten een vast (en op termijn oplopend) deel van hun energieleveranties te verduurzamen. In een paar Europese landen is ook voor deze optie gekozen om de Europese doelstellingen te halen. Is de regering bereid om als er – bijvoorbeeld door de effecten van de liberalisering – stagnatie optreedt in het halen van de duurzame energie-doelstellingen een dergelijke quoteringspolitiek te overwegen?

Niet gerustgesteld zijn de leden van de fractie van GroenLinks over de leveringszekerheid van stroom. Nu al komt een zeer groot deel van de energie uit het buitenland. Dat acht deze leden tot de volgende vragen: Welke garanties bestaan er eigenlijk in Europees verband dat andere landen, als zij door wat voor omstandigheden dan ook in acute problemen komen, de kraan niet ten faveure van hun eigen economie dicht draaien? Acht de minister het denkbaar dat Nederland in de toekomst meer voor een zeer beperkt deel zelfvoorzienend is als het gaat om de productie van elektriciteit? Welke waarborgen zouden er op Europees niveau gecreëerd moeten zijn om te voorkomen dat Nederland niet extreem kwetsbaar wordt?

De Energieraad heeft in zijn advies «Energiemarkten op de weegschaal» de vrees uitgesproken dat de Europese elektriciteitsmarkt een oligopolie gaat worden met weinig concurrentie. Daardoor zullen de betrouwbaarheid en duurzaamheid van de energievoorziening in gevaar komen, en dreigen de prijzen omhoog te gaan. De vraag is of de – overigens door deze leden toegejuichte- vergaande unbundling tussen netbeheer aan de ene kant en productie en levering aan de andere kant een voldoende garantie biedt om de vorming van dit oligopolie te keren. Ziet de regering het gebeuren dat op Europees niveau voldoende tegenwicht ontstaat om deze onwenselijke concentratie te voorkomen? En wat moet er met de Nederlandse bedrijven gebeuren tot het moment dat dit Europese tegenwicht nog niet geregeld is?

Uit krantenberichten blijkt dat de minister verwacht dat «de energiebedrijven over vijf jaar deel zullen uitmaken van Europees energiebedrijven». Acht de minister dat ook wenselijk, en welke voordelen zal de Nederlandse consument van een dergelijke europeanisering ondervinden?

Onlangs meldde de media dat de liberalisering van de energiemarkt vanaf 1 juli niet zal leiden tot een prijzenslag. De gasprijs, zo is de

verwachting, zal zelfs iets gaan stijgen. Nu was een scherpe prijsconcurrentie (en bijgevolg een neerwaartse druk op de prijzen), naast het verhogen van efficiency, het motief om de markt te liberaliseren. Wat nu als dit effect in de praktijk achterwege blijft? Meer in zijn algemeenheid roept dat de vraag op wanneer de regering de liberaliseringsoperatie als geslaagd beschouwt? Aan welke concrete, meetbare doelstellingen moet worden voldaan? Juist omdat de afgelopen maanden het voorkomen van mogelijke onwenselijke bijeffecten (het voorkomen van administratieve chaos, het voorkomen van koppelverkoop en ongewenste telefoontjes) centraal heeft gestaan, waren de leden van de fractie van GroenLinks het zicht op de positieve doelstellingen enigszins kwijt geraakt. Wat moet er volgens de regering met de voorgestelde veranderingen ten positieve en voelbaar voor de consument veranderen, waarbij deze leden er van uit gaan dat het niet de bedoeling kan zijn dat de consument met slechts een theoretische mogelijkheid tot meer keuzevrijheid wordt afgescheept.

Europa speelt in de verdere ontwikkeling van de Nederlandse energiehuishouding een vooraanstaande rol, zoveel is duidelijk. De energiebedrijven beweren bij hoog en bij laag dat Nederland met de i&i-wet, zoals de onderhavige, en de voorgenomen splitsing van de energiebedrijven een unieke positie in Europa inneemt. Zelfs zo uniek dat de bedrijven in Europees opzicht vleugellam dreigen te worden en geen perspectief hebben om zich als vooraanstaande marktspelers te ontwikkelen. De vraag is of dat waar is. Om daar meer zicht op te krijgen zouden de leden van de fractie van GroenLinks graag nauwkeuriger geïnformeerd worden ten aanzien van de volgende vragen:

Is er verschil tussen de wijze waarop Nederland de Europese richtlijnen heeft geïmplementeerd in vergelijking met andere landen?

Zo ja, waar bestaan die verschillen uit? Op welke punten regelt Nederland meer dan Europa voorschrijft; wat is daar de reden van?

Loopt Nederland voorop met de implementatie? Hoe ver zijn andere landen gevorderd, wanneer zijn zij klaar?

Klopt de bewering dat Nederland met deze wetswijzigingen een unieke positie in Europa inneemt?

Hoe gaan de andere Europese landen om met de verstrengeling tussen het beheer en eigendom van het netwerk aan de ene kant en de productie en leverantie aan de andere kant? Zijn de ideeën die de minister van Economische Zaken over de splitsing heeft ontvouwen gebaseerd op «controversiële en speculatieve theorieën die in geen enkel ander Europese lidstaat aantoonbaar gangbaar zijn», zoals de bedrijven Essent, Eneco, NUON en Delta onlangs in een schrijven aan de leden van de vaste Kamercommissie van EZ van de Eerste Kamer beweerden? Kan de regering in een overzicht presenteren hoe er in andere lidstaten over de «splitsing» (unbundling) wordt nagedacht en in welke landen deze wel en in welke landen niet is gerealiseerd?

EnergieNed schrijft in een brief van 11 juni jl. dat de bepalingen in de voorgestelde artikelen 93b van de Elektriciteitswet en 85b van de Gaswet een zodanig «beleningsverbod» van netten introduceert dat deze bepalingen een echt Europees playing field in de weg staan doordat andere partijen in Europa die netten in eigendom hebben en dergelijke partijen niet kennen.

Ook zouden de leden van de fractie van GroenLinks graag vergelijken-derwijs geïnformeerd willen worden over de rol van de verschillende nationale toezichthouders? Is de Nederlandse DTe strenger dan andere nationale toezichthouders?

Tenslotte zouden de leden van de fractie van GroenLinks graag een overzicht krijgen over de wijze waarop de leveringszekerheid in andere Europese lidstaten is vormgegeven?

De leden van de fractie van de **SGP**, mede sprekende namens die van de **ChristenUnie**, hadden enkele vragen aangaande de volgende onderwerpen.

1. Aansluiting Gaswet

Uit artikel 25 lid 2 van de Tweede Gasrichtlijn volgt dat de Dte de tarieven en voorwaarden voor aansluitingen op een gastransportnet moet goedkeuren dan wel vaststellen. De bevoegdheid tot het vaststellen van voorwaarden voor aansluitingen is neergelegd in artikel 12b van de Gaswet. Een expliciete bevoegdheid voor de Dte om de tarieven met betrekking tot aansluitingen goed te keuren dan wel vast te stellen lijkt te ontbreken. Moet, mede gelet op de verplichtingen van de Tweede Gasrichtlijn, de in artikel 12a opgenomen zinsnede waarin wordt gesproken over een tarief voor «met het transport ondersteunende diensten ten behoeve van netgebruikers» zo worden uitgelegd dat deze zinsnede ook betrekking heeft op aansluitingen? Zo nee, op grond van welke wettelijke grondslag kan de Dte dan wel de tarieven met betrekking tot aansluitingen goedkeuren dan wel vaststellen?

2. Invoering gereguleerde toegang gastransportnetten In de recentelijk door de Dte gepubliceerde Richtlijnen gastransport voor het jaar 2005 wordt aangegeven dat deze richtlijnen gedurende het (gehele) jaar 2005 van kracht zullen blijven.

Deze uitspraak impliceert dat het in het wetsvoorstel neergelegde systeem van gereguleerde toegang pas op 1 januari 2006 zal worden ingevoerd. Tot dit moment zal het bestaande stelsel van richtlijnen en indicatieve tarieven en voorwaarden worden gehandhaafd. De Tweede Gasrichtlijn verplicht een lidstaat uiterlijk op 1 juli 2004 te voldoen aan de eisen omtrent toegang tot gastransportnetten. Lidstaten zijn op grond van de Tweede Gasrichtlijn verplicht te voorzien in een systeem van door de Dte goedgekeurde dan wel vastgestelde tarieven. In het huidige stelsel worden tarieven door de Dte *niet* goedgekeurd of vastgesteld. Bovendien betreft een bindende aanwijzing slechts de «indicatieve tarieven en voorwaarden». Het huidige toegangsregime voldoet derhalve niet aan de eisen van de Tweede Gasrichtlijn en kan daarom slechts gedurende een beperkte tijdsperiode worden gehandhaafd. Kan de minister toezeggen het in het wetsvoorstel neergelegde systeem van toegang tot gastransportnetten uiterlijk per 1 januari 2005 in te voeren?

3. Tariefregulering

In artikel 41b wordt gesproken over «totale inkomsten» van netbeheerders. De totale inkomsten zijn gebaseerd op een inschatting/verwachting van de toekomstige inkomens van netbeheerders. De netbeheerders leggen dit begrip zo uit dat zij recht zouden hebben op de door de Dte in het kader van de tariefregulering (doelmatigheidskorting) bepaalde «totale inkomsten» (gegarandeerde inkomsten). Een dergelijke uitleg lijkt evenwel op gespannen voet te staan met de door de Dte vastgelegde tariefstructuren (Tarieencode), die immers uitgaat van kostenveroorzaking. Moet de in artikel 41b bedoelde regeling zo worden uitgelegd dat de Dte bij de vaststelling van de regulering (doelmatigheidskorting) uitgaat van de «totale inkomsten», met dien verstande dat de totale inkomsten van netbeheerders zijn begrensd tot de door de Dte bepaalde «totale inkomsten». Indien de netbeheerders worden geconfronteerd met minder inkomsten voor een bepaalde tariefdrager, bijvoorbeeld omdat zij minder aansluitingen maken dan voorzien, betekent dit dan ook dat zij minder inkomsten zullen ontvangen dan de door de Dte in het kader van de tariefregulering bepaalde «totale inkomsten»? Dit laatste lijkt consistent met de toepassing van het principe van kostenveroorzaking, waarbij de tarieven van netbeheerders zijn gebaseerd op de kosten van de geleverde dienst (bijvoorbeeld het maken van een aansluiting) en een

redelijk rendement. Een andere uitleg, waarbij de hoogte van de tarieven zou worden afgestemd op het garanderen aan netbeheerders van de «totale inkomsten» zal immers resulteren in tarieven die niet langer op kosten en een redelijk rendement zijn gebaseerd. Deelt de minister deze uitleg?

Kan de minister ingaan op de in artikel 41a lid 2 Elektriciteitswet 1998 bedoelde bevoegdheid van de Dte? In welke gevallen kan deze bevoegdheid worden toegepast? Welk doel dient deze bevoegdheid? Is deze bevoegdheid niet strijdig met het uitgangspunt dat de tariefregulering uitgaat van vaste perioden (3 tot 5 jaar)? Hoe verhoudt deze bevoegdheid zich tot de in artikel 41c lid 2 onder b en c Elektriciteitswet 1998 genoemde bevoegdheden?

4. Standaard aansluiting

In artikel 27 lid 2 onderdeel f Elektriciteitswet 1998 wordt gesproken over een «standaard aansluiting». Is dit een nieuw begrip? Wat moet onder een »standaard aansluiting» worden verstaan en welke betekenis heeft een standaard aansluiting in het kader van de tariefregulering?

Indien de regering op bovenstaande opmerkingen en vragen tijdig voor de openbare behandeling zal hebben geantwoord, acht de commissie deze hiermee voldoende voorbereid.

De voorzitter van de commissie,
Luijten

De griffier van de commissie,
Nieuwenhuizen